

Aan minister van VWS

Deadline: 15 september 2021

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
WJZ - cluster 5

Ontworpen door

[REDACTED]

[REDACTED]

Kenmerk
2377377-1006163-WJZ

Bijlage(n)

nota

(ter beslissing)

Wijziging van diverse wetten in verband met
zwijgbedingen in jeugdzorg, zorg en ondersteuning

1 Aanleiding voor deze nota

Op 12 mei heeft de Tweede Kamer door middel van een verslag inbreng geleverd op het wetsvoorstel houdende wijziging van diverse wetten in verband met zwijgbedingen in jeugdzorg, zorg en ondersteuning. Bij deze beslissing vindt u de nota naar aanleiding van het verslag waarin de in het verslag gestelde vragen worden beantwoord.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

U wordt gevraagd:

- in te stemmen met de nota naar aanleiding van het verslag;
- in te stemmen met toezending van de nota naar aanleiding van het verslag aan de Tweede Kamer;
- Indien u akkoord bent, wordt u verzocht de nota naar aanleiding van het verslag en de brief aan de Tweede Kamer te ondertekenen.

De nota naar aanleiding van het verslag is ter informatie voorgelegd aan de minister voor Rechtsbescherming. De beantwoording van een verslag van de Tweede Kamer vindt in beginsel plaats binnen eenzelfde termijn als die welke de Kamercommissie heeft genomen voor het uitbrengen van het verslag. Daarom is het in dit geval wenselijk om de nota naar aanleiding van het verslag spoedig in te dienen bij de Tweede Kamer.

3 Samenvatting en conclusies

Het wetsvoorstel expliciteert dat een zwijgbeding in de domeinen jeugdzorg, zorg en ondersteuning nietig is. Met de term "zwijgbeding" wordt een afspraak bedoeld tussen aanbieder en cliënt dat geen informatie over een incident openbaar wordt gemaakt of aan derden wordt verstrekt. Bij een

incident is iets misgegaan waardoor de kwaliteit van jeugdzorg, zorg of ondersteuning in het geding is met (mogelijke) schade voor de cliënt.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
WJZ - cluster 5

Kenmerk
2377377-1006163

In het verslag wordt over het algemeen de onwenselijkheid van zwijgbedingen door de fracties gedeeld en het belang van transparantie en openheid in de zorg onderstreept. Er is echter een aantal punten van aandacht wat door meerdere fracties wordt benoemd.

Noodzakelijkheid

VVD, CDA en GroenLinks vragen zich af hoe de regering de opmerking van de Afdeling advisering van de Raad van State weegt, dat in het voorstel geen feiten en omstandigheden worden aangedragen die thans de noodzaak van het wetsvoorstel onderbouwen.

Het punt van noodzakelijkheid is naar aanleiding van het advies van de Raad van State eerder aan u voorgelegd. Destijds is u is geadviseerd om het wetsvoorstel in te dienen bij de Tweede Kamer. U is toen als alternatief meegegeven om het al dan niet indienen van dit wetsvoorstel over te laten aan het volgende kabinet of om een nader rapport uit te brengen met de strekking dat het wetsvoorstel helemaal niet meer zou worden ingediend. U heeft ervoor gekozen het wetsvoorstel in te dienen bij de Tweede Kamer. Hiervoor zijn dezelfde redenen aangedragen als die nu in de nota naar aanleiding van het verslag – zij het nog wat uitvoeriger – zijn verwoord.

In reactie op de vragen van de Tweede Kamer over de noodzakelijkheid van het wetsvoorstel zet u de lijn van de noodzakelijkheid voort en brengt u als antwoord de volgende overwegingen naar voren:

Ten eerste zorgt het wetsvoorstel voor de expliciete wettelijke verankering van de nietigheid van zwijgbedingen met betrekking tot het verstrekken van informatie over incidenten in de jeugdzorg, zorg en ondersteuning. Ten tweede is kenmerkend aan de aard van zwijgbedingen, dat ze in stilte gedijen. Toezichtnormen zijn niet altijd afdoende om de drempel te slechten die wordt opgeworpen door een verbod voor de cliënt om over een incident te spreken. Met dit wetsvoorstel staat de nietigheid van het beding op voorhand vast. Daardoor is er vooraf al een blokkade om een zwijgbeding overeen te komen. Tot slot is dit wetsvoorstel noodzakelijk omdat het de positie van cliënten in de zorg versterkt. Er kan immers een afhankelijkheidsrelatie bestaan tussen zorgaanbieder en cliënt, waardoor de cliënt een minder sterke onderhandelingspositie heeft en makkelijker een zwijgbeding accepteert.

Waarborgen van privacy

PVV, D66, CDA en GroenLinks vragen zich af hoe de privacy van cliënten en medewerkers geborgd blijft met dit wetsvoorstel.

In de nota naar aanleiding van het verslag is hierop geantwoord dat het wetsvoorstel geen wijzigingen aanbrengt in de geldende wet- en regelgeving die de privacy beschermen. Met betrekking tot persoonsgegevens, waaronder bijzondere persoonsgegevens zoals gezondheidsgegevens, moet zorgvuldig worden omgegaan. Recht op bescherming van persoonsgegevens is van belang met het oog op privacy en is daarom in internationale en nationale wetgeving geregeld. Met dit wetsvoorstel worden zwijgbedingen die binnen de reikwijdte vallen nietig. Dit betekent evenwel niet dat de gegevens

waarop het zwijgbeding betrekking zou hebben, of andere relevante persoonsgegevens, daarmee vogelvrij zijn. Dit wetsvoorstel gaat namelijk uit van en past binnen deze internationale en nationale wetgeving inzake gegevensbescherming.

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
WJZ - cluster 5

Kenmerk
2377377-1006163

Wanneer in strijd met de geldende regels inzake gegevensbescherming wordt gehandeld, door bijvoorbeeld toch persoonsgegevens ongevraagd te publiceren, kan handhavend worden opgetreden door de Autoriteit Persoonsgegevens of de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Daarnaast is relevant dat in het geval van smadelijke of lasterlijke uitingen het slachtoffer rectificatie of schadevergoeding kan vorderen in een civiele procedure. Smaad en laster zijn bovendien misdrijven. Het slachtoffer kan dus aangifte doen, zodat de dader strafrechtelijk kan worden vervolgd.

Voorlichting

Door de PVV, de ChristenUnie, de SP en GroenLinks is een aantal vragen gesteld over de voorlichtingscampagne. De voorlichting zal gericht zijn op zorgaanbieders en op cliënten. In de nota naar aanleiding van het verslag is toegezegd dat voorafgaand aan de inwerkingtreding van het wetsvoorstel met koepels van zorgaanbieders en met patiëntenorganisaties in gesprek zal worden gegaan om te horen wat qua inhoud en vormgeving voor hen belangrijk is voor de voorlichtingscampagne. Voor de koepels van zorgaanbieders is het in ieder geval belangrijk dat in de voorlichting aandacht is voor de privacyaspecten van openbaarmaking. In de voorlichting zal hier dan ook aandacht aan worden gegeven. Ook zal – naar aanleiding van een vraag van de PVV – een verwijzing naar het Landelijk Meldpunt Zorg (LMZ) – worden opgenomen in de voorlichting.

4 Draagvlak politiek

U heeft het wetsvoorstel aangekondigd in de Tweede Kamer. Er zijn eerder Kamervragen gesteld naar aanleiding van zwijgcontracten in de zorg. Op zich is de verwachting wat betreft het draagvlak positief. Dat zwijgbedingen ongewenst zijn wordt breed gedeeld. Bovendien versterkt het wetsvoorstel de positie van cliënten en dat kan veelal op instemming rekenen.

Aangaande het wetsvoorstel kunt u mogelijk vragen verwachten op het punt van de noodzakelijkheid. Weliswaar vinden koepels van zorgaanbieders zwijgbedingen ongewenst; ze menen echter ook dat het niet nodig is de nietigheid van zwijgbedingen wettelijk te verankeren. Ook maken deze koepels zich zorgen over de privacy van de hulpverleners (met name in relatie tot *social media*). Het is te voorzien dat met name de koepels van aanbieders de nadelen op het gebied van bijvoorbeeld privacy, laster, bedreiging en dergelijke onder de aandacht zullen brengen bij de Tweede Kamer.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Over het algemeen is er maatschappelijk draagvlak voor de onwenselijkheid van zwijgbedingen. Wat betreft het wetsvoorstel volgt uit de internetconsultatie dat met name patiëntenkoepels positief zijn (reagerende burgers idem). Aanbieders wijzen daarentegen op de nadelen van wettelijke regulering. In het voorlichtingstraject dat is voorzien ter implementatie van de wet zullen de koepels van beide zijden worden betrokken.

6 Financiële en personele gevolgen

Geen

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken
WJZ - cluster 5

7 Juridische aspecten en haalbaarheid

Het wetsvoorstel is juridisch haalbaar.

Kenmerk
2377377-1006163

In de Jeugdwet, Wkkgz en Wmo 2015 wordt met dit wetsvoorstel expliciet vastgelegd dat een zwijgbeding met betrekking tot incidenten nietig is. Dit past bij de kwaliteitseisen die gelden voor jeugdzorg, zorg en ondersteuning alsmede - voor zover genoemde wetten daar regels over stellen - goed bestuur.

Het wettelijk regelen dat een zwijgbeding nietig is, is een inbreuk op de contractsvrijheid. Het beginsel van contractsvrijheid kent evenwel uitzonderingen. Met betrekking tot zwijgbedingen over incidenten in jeugdzorg, zorg en ondersteuning, prevaleert het maatschappelijk belang van de kwaliteit in het algemeen en ten aanzien van de cliënt, voor wie het belangrijk kan zijn om te kunnen spreken over een incident om dit te kunnen verwerken.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

Departementaal: WJZ, PZo, DMO, Jeugd, IGJ.

Interdepartementaal: J&V.

9 Gevolgen administratieve lasten

Het wetsvoorstel heeft geen noemenswaardige administratieve lasten. De toets van het ATR is positief: het wetsvoorstel heeft geen structurele gevolgen voor de regeldruk. Er zijn alleen eenmalige kennisnemingskosten, die qua omvang verwaarloosbaar zijn.

10. Toezeggingen

U heeft dit wetsvoorstel toegezegd aan de Tweede Kamer.

U doet in de nota naar aanleiding van het verslag de volgende toezegging: Na instemming van de TK met het wetsvoorstel wordt met de koepels van cliënten en van zorgaanbieders voorlichting tot stand gebracht over de nietigheid van zwijgbedingen. In die voorlichting wordt ook ingegaan op privacyaspecten. Ook wordt er een verwijzing in opgenomen naar het LMZ.

11. Fraudetoets

Dit wetsvoorstel creëert of reduceert geen mogelijkheden tot het plegen van fraude.

12. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

In deze nota zijn alle tot personen herleidbare gegevens op ambtelijk niveau onleesbaar gemaakt.

